

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlésének

2015. június 25-i ülésére

Tárgy: Részönkormányzatok

Tisztelt Szemereyné Pataki Klaudia Polgármester Asszony!

Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése egyhangúlag kifejezte ellenvetését azt követően, amikor a Magyar Országgyűlés oly mértékben leszűkítette a Részönkormányzatok megalakításának jogkörét, hogy azzal tulajdonképpen megszüntette a Részönkormányzati rendszert. A Részönkormányzatoknak nem a megszüntetésére lett volna szükség, hanem további jogkörének kibővítésére. A Részönkormányzatok egy szinttel közelebb hozták a városi közpolitikát a helyi lakópolgárokhoz, akik közvetlenebb módon beleszólhattak a város életét érintő döntésekbe. A Magyar Országgyűlés kormányzó többsége e döntéssel a lokális politika utolsó eszközét is elvette a helyi polároktól.

Kecskemét városa sok már várossal ellentétben fontosnak tartotta, hogy működjenek ezek a Részönkormányzatok. 2010-et követően 13 részönkormányzat alakult, eltérő, de viszonylag magas létszámmal. A Részönkormányzati tagok fontosnak vélték, hogy a városrészben felmerülő problémákat közvetlenül és *intézményesített formában* eljuttathatják a döntéshozók elé. 2014-et követően már nem alakulhattak meg régi formájukban a Részönkormányzatok. Az egykori tagok nehezményezik mind a mai napig, hogy érthetetlen számukra a Parlament döntése. Az egykori tagok egy része valóban komolyan vette a feladatát, problémákat és javaslatokat gyűjtöttek össze az adott városrészben, amelyet az előre meghirdetett nyilvános üléseken felvetettek. A Részönkormányzatok megszűnésének csak negatív hatása lehet. Sokat beszélünk arról, hogy a lakosokat nehezen lehet aktivizálni, ezzel a döntéssel még az aktívak is felteszik a kérdést: van értelme egyáltalán valamit is tenni közvetlen lakókörnyezetem közössége érdekében, ha közben a politika a megmaradt minimális önkormányzati autonómiát is megszünteti? A kérdés jogos. Nem megszüntetni kellene az autonómiákat, hanem megerősíteni és tartalommal megtölteni. A lokális és az országos politikai érdekek láthatóan ellenkeznek egymással.

Kecskemét Közgyűlése is foglalkozott a Részönkormányzatok kérdésével. Egy korábbi ülésen felmerült, hogy a Közgyűlés írásban fordul a Parlamenthez kérve a jogszabály megváltoztatását. A Közgyűlés erről a javaslatról egyhangúlag igennel döntött.

Korábban a Részönkormányzatok külön támogatást kaptak, amelyről a városrészi tagok döntöttek. A városi költségvetésben most ún. választókerületi keret címmel szerepel előirányzat, melynek összege 104.087 E Ft. A 2015. évi kiadásokra rendelkezésre álló összeg 84.000 E Ft. Az előirányzat felhasználására bármely képviselő javaslatot tehet, azzal hogy a döntés az érintett választókerület, illetve választókerületek képviselőinek véleménye figyelembevételével történik. A képviselők javaslataikat 2015. április 30-ig és 2015. szeptember 30-ig adhatják le, melyekről választókerületek képviselőinek véleménye figyelembevételével a Városstratégiai és Pénzügyi Bizottság dönt.

E változást követően a döntés előkészítés, a problémák felvetése, a javaslatok megvitatása egy tágabb kör helyett (ez volt a RÖNK), immár egy szűk kör kezébe került, amelyre a helyi lakosoknak érdemi rálátásuk nincs. A városrész önkormányzati képviselőjének aktivitásán és lelkiismeretén múlik, hogy mennyire veszi figyelembe a helyi lakosok felvetéseit. Egyes hírek szerint egy-egy kormánypárti önkormányzati képviselő ún. tanácsadó testületet hozott létre maga körül, amely segítségével igyekszik a városrész ügyeit koordinálni. Természetesen ez nem helyettesítheti az egykori intézményesített és nem pártpolitikai alapú városrészi részönkormányzati rendszert.

Tisztelt Polgármester Asszony a fent felvázolt probléma kapcsán a következő kérdések merültek fel:

- 1) Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése fordult-e írásban közvetlenül a Magyar Országgyűléshez a Részönkormányzati Rendszerről kapcsolatosan? Ha igen, kérem terjessze a levelet a Közgyűlés elé. Ha nem, akkor miért nem, illetve mikor jelzi észrevételeit a Közgyűlés a Parlament felé?
- 2) A 2015. évi költségvetés elfogadása óta eltelt időben mekkora összeg felett döntött az illetékes bizottság az ún. választókerületi keret terhére? Mire vonatkozott és mekkora volt a legnagyobb összeg, amelyről döntött a bizottság a keret terhére?
- 3) Igazak-e a hírek, hogy kormánypárti képviselők ún. tanácsadó testületeket hoztak létre közvetlen környezetükben, kvázi ezzel helyettesítve az egykori Részönkormányzatokat? Ha igen, akkor e testületek véleménye mekkora mértékben számít bele a döntés előkészítésbe?

Várom megtisztelő válaszát, amelyet kérem a soron következő közgyűlés számára a kérdésekkel és a válaszokkal együtt írásban megküldeni.

Tisztelettel:

Falusi Norbert önkormányzati képviselő
Lehet Más a Politika

Kecskemét, 2015. június 18.

BELÜGYMINISZTERIUM

ÖNKORMÁNYZATI HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

4488-3/215

dr. Salacz László
részére

országgyűlési képviselő

Budapest

Tárgy: dr. Salacz László országgyűlési képviselő úr javaslata részönkormányzattal kapcsolatban

Iktatószám: BM/3368-2/2015

Ügyintéző: dr. Bekényi József

Telefon: 441-1102, **BM:** 12-277

E-mail cím: jozsef.bekenyi@bm.gov.hu

Tisztelt Képviselő Úr!

A településrészi önkormányzatra vonatkozó szabályozással kapcsolatos, Pogácsás Tibor államtitkár úrnak elektronikus úton küldött megkeresésére, államtitkár úr megbízásából az alábbi választ adom:

Mint ahogy levelében Ön is jelezte, az egyes települések szerkezete számos eltérő sajátosságot mutat. Sok esetben a földrajzi viszonyok miatt egyes részek a községeken, városokon belül viszonylagosan elkülönültek, nemcsak fizikailag, hanem gyakran építészeti, kulturális szempontból, illetve az ott lakók is külön közösséget alkotnak. A településegysítések, a városok fejlődése (pl. lakótelepek építése), üdülőtérületek kialakítása is hozzájárultak ahhoz, hogy a jogilag egységes településen belül – sokszor markánsan elkülönülő, eltérő érdekeket hordozó – területrészek jöttek létre. Ez mindenképpen felvetette annak szükségességét, hogy a helyi önkormányzásban is megjelenjen ezen sajátos érdekek képviselete. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) megteremtette ennek lehetőségét a településrészi önkormányzat (részönkormányzat) jogintézményével.

A jogalkotót kettős célkitűzés vezérelte a részönkormányzatra vonatkozó szabályok megfogalmazásánál. Egyrészt – figyelemmel arra, hogy a tanácsrendszer időszakában számos település önállósága településegysítés miatt megszűnt – lehetőséget kívánt biztosítani az önálló községgé nyilvánításra történő felkészüléshez. Erre kiválóan alkalmas volt a helyi önkormányzás másodlagos formáját jelentő településrészi önkormányzat. Másrészt – felismerve azt, hogy egyes településeken kialakultak olyan elkülönült településrészek, amelyek eltérő sajátossággal rendelkeznek – a jogalkotó a részönkormányzat jogintézményével megteremtette a sajátos érdekek érvényesítésének külön fórumát.

Az Ötv. szabályrendszerébe az alábbi rendelkezéseket építette be a jogalkotó:

„28. § (1) A képviselő-testület - szervezeti és működési szabályzatában - településrészi önkormányzatot hozhat létre települési képviselők, más választópolgárokból. A településrészi önkormányzati testület vezetője települési képviselő.

(2) A képviselő-testület a településrészt érintő ügyekben egyes hatásköreit átruházhatja a településrészi önkormányzatra, anyagi eszközöket adhat számára.

29. § A bizottságok működésének ügyviteli feladatait a képviselő-testület hivatala látja el. A településrészi önkormányzati testület munkájának segítésére a képviselő-testület hivatali kirendeltségeket hozhat létre, amelyek egyben a lakossági ügyintézésben ügyfélszolgálati teendőket is elláthatnak.

55. § A képviselő-testület a településrész lakóhelyi közösségének - kezdeményezésére - kizárólag a településrészt érintő ügyekben önkormányzati jogokat adhat. Nem tagadhatja meg a kizárólag a településrészt érintő hatáskör átruházását:

- a) az egyesítéssel létrejött településrésztől,
- b) a külterületi lakott helytől,
- c) az olyan üdülőtérülettől, amelynek népessége eléri a település állandó lakosságának egynegyedét.”

A fentiekből is kitűnik – melyet az Alkotmánybíróság is megerősített –, hogy főszabályként a képviselő-testület diszkrécionális jogkörében döntött a részönkormányzat létrehozásáról, de az 55. §-ban meghatározott esetekben kezdeményezés esetén kötelező volt a részönkormányzat létrehozása, illetve a létrehozás esetén meghatározott hatáskörök átruházása. A gyakorlati működés során kiderült, hogy a fenti rendelkezések egymásnak ellentmondanak, esetenként betarthatatlanok, illetve más elvi problémát is felvetnek.

Egyrészt a kötelező létrehozás esetkörében megoldhatatlan helyzetet eredményezett, ha senki nem vállalta a részönkormányzat elnöki tisztségét (erre nem kötelezhető senki), másrészt nem lehetett olyan hatáskört megjelölni, amely kizárólag az adott településrészt érinti. Ezen túl az önkormányzati hatósági hatásköröket nem lehet a részönkormányzatra ruházni, hiszen területi elven nem lehet különbséget tenni e körben (pl. az önkormányzati hatósági hatáskörök zömét kitevő segélyezési ügyekben).

Elvi problémát jelentett az is, hogy a szabályozás a képviselő-testület felhatalmazása alapján önkormányzati döntés meghozatalára jogosította fel a részönkormányzatot. Az Ötv. következetesen alkalmazta azt az elvet, hogy önkormányzati döntést a képviselő-testület felhatalmazása alapján is csak olyan személy hozzon, akit közvetlenül választottak a választópolgárok (pl. polgármester), vagy olyan testületi jellegű szerv, melyben többségben vannak a választópolgárok által közvetlenül választott képviselők (bizottság, társulási tanács). E szervek, így a bizottság összetételére vonatkozó szabályok is ezt garantálták. Ez alól lényegében minden elvi alap nélkül kivételt jelentett a részönkormányzat. Bonyolította a helyzetet az is, hogy az Ötv. a létrehozás és működés tekintetében nem adott szabályokat, így az Ön által említett képviselő-testület által történt választáson kívül jogszerű volt a falugyűlésen tartott választás, de más létrehozási mód is. A működésre tekintetében pedig jogértelmezéssel lehetett hivatkozni a bizottsági szabályok megfelelő alkalmazására, de így sem lehetett minden felmerülő kérdésre elvszerű választ adni. E szabályozás alapján, az ellentmondások ellenére számos településen jól működött a jogintézmény – mint ahogy ezt

Ön is jelzi Kecskemét esetén – de jó néhány helyen végeláthatatlan viták alakultak ki, és a létrehozott részönkormányzatok megszűntek, vagy csak látszólagosan működtek.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) előkészítése során elemeztük a korábbi szabályozási megoldásokat, a jó elemeket megtartottuk, a hibákat igyekeztünk kiküszöbölni. A részönkormányzatokat illetően mérlegeltük azt is, hogy a jogintézmény létrehozásának egyik oka (az önálló községgyé nyilvánításra való felkészülés) lényegében okafogyottá vált, hiszen az e körbe tartozó településrészek visszanyerték önkormányzati önállóságukat, de a működés vegyes tapasztalatai ellenére is az a döntés született, hogy a jogintézmény beépül az Mötv. szabályrendszerébe, de a fentebb jelzett ellentmondásokat kiküszöböljük. Így a hatályos törvény az alábbiak szerint rendelkezik a részönkormányzatokról:

„62. § (1) A képviselő-testület - szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint - valamely településrész sajátos érdekeinek képviseletére településrészi önkormányzatot (részönkormányzat) hozhat létre települési képviselőkől és más, az adott településrészen élő választópolgárokból.

(2) A részönkormányzat testületére önkormányzati hatósági hatáskör nem ruházható át.

(3) A településrészi önkormányzati testület munkájának segítésére a képviselő-testület hivatali kirendeltségeket hozhat létre, amelyek egyben a lakossági ügyintézésben ügyfélszolgálati teendőket is elláthatnak.

(4) A részönkormányzat szervezetére, működésére és tagjaira - az e §-ban foglalt eltérésekkel - a bizottságokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.”

A szabályozás tartalmát illetően a fentiekben kifejtettem a változtatás legfontosabb indokait, melyre tekintettel az Ön által javasolt megoldást támogatni nem tudom, mert azzal újra visszahoznánk a jelzett ellentmondásokat. Jelezni szeretném, hogy a jelenlegi szabályozás alapján is van mód az Ön által jelzett jó megoldásokra: döntési jogkör biztosítása, akár anyagi források feletti rendelkezés is, mert a 62. § (2) bekezdése csak az önkormányzati hatósági hatáskör átruházását zárja ki. Az Mötv. alábbiak szerint idézett rendelkezései ezt alátámasztják:

„41. § (1) A helyi önkormányzat jogi személy, a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény jogi személyekre vonatkozó rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A képviselő-testületet a polgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a főpolgármester képviseli.

(2) Az önkormányzati feladatok ellátását a képviselő-testület és szervei biztosítják. A képviselőtestület szervei: a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a képviselő-testület bizottságai, a részönkormányzat testülete, a polgármesteri hivatal, a megyei önkormányzati hivatal, a közös önkormányzati hivatal, a jegyző, továbbá a társulás.

(3) Önkormányzati döntést a képviselő-testület, a helyi népszavazás, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a részönkormányzat testülete, a társulása, a polgármester, továbbá a jegyző hozhat.

(4) A képviselő-testület - e törvényben meghatározott kivételekkel - hatásköreit a polgármesterre, a bizottságra, a részönkormányzat testületére, a jegyzőre, a társulásra ruházhatja át. E hatáskör gyakorlásához utasítást adhat, e hatáskört visszavonhatja.

(5) Az átruházott hatáskör tovább nem ruházható.”

Mindezek miatt sem lehet eltekinteni attól, hogy az önkormányzati döntés meghozatalában résztvevőkre vonatkoznak az összeférhetlenségi, méltatlansági szabályok, a vagyonyilatkozat benyújtásának kötelezettsége (ennek alapját teremti meg az Ön által elhagyásra javasolt rendelkezés). Az Ön által jelzett aktív városrészi polgárok továbbra is segítheti a részönkormányzat munkáját, a döntések előkészítését, mert ennek nem egyetlen formája a településrészi önkormányzat testületi tagsága.

Felvetéseit megköszönve remélem, hogy Kecskeméten a részönkormányzatok a jelenlegi jogi keretek között is eredményesen segíthetik a helyi önkormányzat munkáját.

Budapest, 2015. február „19.”,

Üdvözlettel:

Farkasné dr. Gasparics Emese
Farkasné dr. Gasparics Emese

Készült: 2 példányban

Kapják: 1. pld.: dr. Salacz László

2. pld.: Irattár